

DR. LEHÓCZKI BALÁZS,
 DR. SZÉPLAKI-NAGY GÁBOR,
 DR. BALOGH ZSOLT,
 DR. DARÁK PÉTER PHD,
 DR. SZABÓ ANNAMÁRIA ESZTER PHD

Felsőbírósági Jogesetek

AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA, A KÚRIA ÉS AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG KÖZIGAZGATÁSI TÁRGYÚ DÖNTÉSEI

I. a.)

Az Európai Unió Bíróságának folyamatban lévő ügyei:¹

BÍRÓSÁG

C-556/17 *Torubarov (menedékjog)*

Egy orosz üzletember ellen, aki egy ellenzéki párt tagjaként politikai tevékenységet is folytatott hazájában, büntetőeljárás indult Oroszországban, amely elől a férfi Magyarországra menekült, ahol nemzetközi védelem iránti kérelmet nyújtott be. A kérelmét vizsgáló Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal úgy találta, hogy az érintett által tett nyilatkozatok, valamint a beszerzett országinformációk alapján a férfit sem politikai, sem más alapon történő üldöztetés, sem pedig halálbüntetés, kínzás, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód nem fenyegeti a hazájában. Mindezek alapján a Hivatal a férfi kérelmét elutasította.

A Hivatal határozatával szemben az érintett keresetet terjesztett elő a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnál, amely megállapította, hogy a menekültügyi hatóság nem tártá fel megfelelő mértékben az ügy körülményeit és a döntés maga is ellentmondásokat tartalmazott. A bíróság ezért a megtámadott határozatot megsemmisítette és a Hivatalt új eljárás lefolytatására kötelezte. A megismételt eljárásban a Hivatal lényegében az első határozatában ismertetett következtetésekre jutott, e második határozatot azonban az érintett ismét megtámadta a pécsi székhelyű bíróság előtt, amely azt szintén megsemmisítette, és a Hivatalt egy újabb eljárás lefolytatására kötelezte. A magyar bíróság szerint ugyanis a rendelkezésre álló információkból egyértelműen megállapítható, hogy az orosz férfi megalapozottan tart attól, hogy a hazájában üldöztetésnek lenne kitéve.

Miután a Hivatal harmadszor is elutasította az érintett nemzetközi védelem iránti kérelmét a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az Európai Bírósághoz fordult azzal a kérdéssel, hogy az uniós jogba ütközik-e a magyar jog azon rendelkezése, amely szerint a magyar bíróságok nem változtathatják meg a menekültügyi hatóságnak az uniós menekültügyi szabályokba ütköző határozatát, hanem azokat csak megsemmisíthetik és e hatóságot új eljárás lefolytatására utasíthatják. A magyar bíróság a kérelmében hangsúlyozza, hogy az orosz férfi a vitatott jogszabály alkalmazása miatt immáron négy éve nemzetközi védelem nélkül, rendezetlen jogi státusszal él Magyarországon.

C-673/16 *Coman és társai*

(személyek szabad mozgása és tartózkodása)

Egy román és egy amerikai férfi 2010-ben házasságot kötöttek Brüsszelben és mivel tervezték, hogy a jövőben akár Romániában is élhetnének, ezért kérték a román hatóságoktól a belga házassági anyakönyvi kivonatuk nyilvántartásba vételét. A román hatóságok azonban megtagadták e kérelem teljesítését arra hivatkozva, hogy a román jog nem ismeri el az azonos nemű személyek között létrejött házasságot. Miután a házasságuk elismerésének megtagadása azzal a következménnyel jár, hogy az érintett amerikai férfi – aki tehát nem uniós polgár, és saját jogán így nem hivatkozhat az EU-n belüli szabad mozgás és tartózkodás jogára – nem jogosult a Romániában való állandó tartózkodásra, ezért román házastársa a román bíróságokhoz fordult azt állítva, hogy a román hatóságok megfosztják őt az uniós jogból eredő azon jogától, hogy az EU területén a legközelebbi családtagjaival szabadon válassza meg a lakóhelyét.

Az ügyet vizsgáló román alkotmánybíróság lényegében azt kérdezi az Európai Bíróságtól, hogy egy olyan tagállam, amely nem teszi lehetővé és nem ismeri el az azonos nemű személyek házasságkötését megtagadhatja-e egy uniós polgár azonos nemű, nem uniós polgár házastársától egy állandó tartózkodásra jogosító engedély kiadását. Ezzel összefüggés-

¹ A folyamatban lévő ügyekről az összeállítást LEHÓCZKI BALÁZS (Európai Unió Bírósága Sajtó- és Tájékoztatási Osztály, Luxembourg) készítette.

ben a román bíróság arra is kíváncsi, hogy az uniós polgárok és családtagjaik szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogát biztosító uniós irányelv (2004/38/EK) „házastárs” fogalma magában foglalja-e az uniós polgár azonos nemű házastársát olyan esetekben is, amikor a fogadó tagállam nem ismeri el az azonos nemű személyek között más tagállamban kötött házasságot.

I. b.) Az Európai Unió Bíróságának döntései:²

1.
Ügyszám: *A Bíróság 2017. október 16-i ítélete a C-404/16. sz. Lombard Ingatlan Lízing Zrt. ügyben*

Tárgy: Héa – 2006/112/EK irányelv – Adóalap – Megszűnés, felmondás, elállás esetén történő csökkentés – Teljes vagy részleges nemfizetés esetén való csökkentés – Különbégtétel – Lízingszerződésnek a lízingdíjak nemfizetése miatt történő felmondása

A döntés:

A lízingszerződés felmondása esetén az eredeti teljes futamidőszakra számított lízingdíj áfa-vonzatát a tényleges futamidőszak függvényében arányosítani kell.

Jogi háttér, tényállás és a nemzeti bíróság kérdései:

A Lombard Ingatlan Lízing Zrt. 2006. és 2008. között ingatlanokat adott lízingbe más cégeknek, aminek keretében az ügylet futamideje során számára fizetendő teljes lízingdíjat az ingatlanoknak a lízingbevevők részére történő átadásakor leszámította, annak áfa-vonzatát pedig az adóhatóság számára megfizette. A lízingcég később egyes partnerei szerződését a lízingdíj nemfizetése miatt felmondta, az ingatlanokat tőlük visszavette, a kérdéses ügyletek tekintetében pedig a már befizetett áfát úgy próbálta meg magának jóváírni, hogy kizárólag azon időszak tekintetében maradjon fenn áfa-fizetési kötelezettsége, amelynek során a lízingbevevő a lízingtárgyat ténylegesen használta és a lízingdíjat megfizette. Álláspontja szerint mindegyre a magyar áfa-szabályok alapját képező uniós héa-irányelv (héa: hozzáadottérték-adó)³ alapján lehetősége van, hiszen e jogszabály valamely ügylet meghíúsulása esetén lehetővé teszi az adóalap csökkentését.

Az adóhatóság azonban nem ért egyet a lízingcég érvelésével, mivel szerinte a jelen esetben – amelyre még az áfa-törvény 2010. január 1-je előtt hatályban volt rendelkezései alkalmazandók – nem a teljesítés meghíúsulásáról, hanem nemfizetéséről van szó, amely tekintetében az irányelv megen-

gedi a tagállamoknak az adóalap csökkentése lehetőségének kizárását. Ezen okokból az adóhatóság a lízingcéget az elvégzett adókorrekció miatt adókülönbözet, adóbírság és késedelmi pótlék megfizetésére kötelezte.

Az ügyben eljáró Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság azt kérdezi az Európai Bíróságtól, hogy a lízingszerződésnek a lízingbeadó általi, a lízingbevevő nem teljesítése miatti felmondása egyet jelent-e az ügylet teljesítésének az irányelv szerinti meghíúsulásával. A magyar bíróság a teljesítés meghíúsulása és a nemfizetés fogalmának pontos elhatárolását is kérte a luxembourgi bíráktól, mivel a vita tárgyát képező ügyletek teljesítése éppen a szerződéses partnerek nemfizetése miatt hiúsult meg.

A Bíróság döntése és annak indokolása:

Ítéletében a Bíróság mindenekelőtt emlékeztet arra, hogy a teljesítés meghíúsulásával ellentétben a vételár meg nem fizetésének esete – amikor a tagállamok az irányelv alapján megtilthatják az adóalap csökkentését – nem helyezi vissza a feleket az eredeti helyzetükbe. Ha a vételár teljes vagy részleges meg nem fizetésére a teljesítés meghíúsulása vagy a szerződéstől való elállás nélkül került sor, a vevő továbbra is köteles megfizetni a megállapodás szerinti árat, az eladónak pedig, bár már nem tulajdonosa a terméknek, főszabály szerint továbbra is fennáll a követelése, amelyre bíróság előtt hivatkozhat.

Ezzel szemben az irányelvnek a teljesítés meghíúsulását érintő rendelkezései olyan helyzetekre hivatkoznak, amelyekben vagy visszaható hatályú a szerződés megszűnése, vagy pedig a csak a jövőre vonatkozó felmondás következtében az adós tartozásának kiegyenlítésére irányuló kötelezettsége teljesen megszűnik, illetve egy véglegesen meghatározott összegben kerül megállapításra.

Márpedig a Bíróság megállapítja, hogy a jelen ügyben az egyik szerződő fél felmondással véglegesen megszüntette a lízingszerződést. Ez annyit jelent, hogy a lízingbeadó a lízingelt tárgyakat visszavette a lízingbevevőtől, akitől így már nem követelhet további lízingdíj megfizetését, a lízingbevevő pedig nem szerezte meg e tárgyak tulajdonjogát.

Mindezekre figyelemmel a Bíróság kimondja, hogy a mostani ügyben vizsgált helyzet – amelyben az egyik szerződő fél által eredetileg fizetendő ellenérték véglegesen csökken – az irányelv értelmében nem nemfizetésnek, hanem a teljesítés meghíúsulásának minősül, amelynél az uniós jogszabály alapján az adóalapot csökkenteni kell.

2.
Ügyszám: *Az Európai Unió Bírósága 2017. október 19-ei ítélete a C-65/16. sz. ügyben*

Tárgy: Előzetes döntéshozatal – Az Európai Gazdasági Közösség és Törökország közötti társulást létrehozó megállapodás – 9. cikk – Az EK–Törökország Társulási Tanács 1/95 határozata – 4., 5. és 7. cikk – Vámunió – Közúti szállítás – Gépjárműadó – Törökországban nyilvántartásba vett, Magyarországon tranzit jelleggel áthaladó tehergépjárművek adóztatása.

² A jogeseteket (1.) LEHÓCZKI BALÁZS (Európai Unió Bírósága Sajtó- és Tájékoztatási Osztály, Luxembourg) és (2., 3.) SZÉPLAKI-NAGY GÁBOR (Legfőbb Ügyészség) szerkesztette.

³ A 2006/112/EK irányelv.

Az ügy:

Az Istanbul Lojistik török társaság, amely közúti áru fuvarozást végez Törökországból az Európai Unióba. 2015. március 30-án a magyar adóhatóság megállapította, hogy az egyik, e társaság által üzemeltett, Törökországból Németországba textiláru fuvarozó tehergépjármű után nem fizették meg a gépjárműadót.

Ezt követően a magyar adóhatóság a szóban forgó 60 000 HUF (hozzávetőleg 200 euró) összegű adó megfizetésére kötelezte az Istanbul Lojistikot, továbbá 600 000 HUF (hozzávetőleg 2000 euró) összegű adó- és közigazgatási bírságot vetett ki e társasággal szemben.

Az Istanbul Lojistik ezután keresetet indított a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Magyarország) előtt ezen adóhatóság határozataival szemben. Többek között arra hivatkozik, hogy a szóban forgó adó vámmal azonos hatású díjnak minősül, amelynek az EU és Törökország közötti árukereskedelem tekintetében való kivetését tiltja az EK–Törökország Társulási Tanács által hozott, a vámunió zárószakaszának bevezetéséről szóló EGK–Törökország társulási megállapodás⁴ rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 1/95 határozat.⁵

A magyar bíróság arra vár választ a Bíróságtól, hogy a vitatott adó összegegyeztethető-e a fent említett határozattal.

A döntés:

Az EK–Törökország Társulási Tanács vámunió záró szakaszának bevezetéséről szóló, 1995. december 22-i 1/95 határozatának 4. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az alapügyben szóban forgóhoz hasonló gépjárműadó, amelyet a Törökországban nyilvántartásba vett, Magyarország területén áthaladó tehergépjárművek üzembentartóinak kell megfizetniük, az e cikk értelmében vett vámmal azonos hatású díjnak minősül.

A döntés indokolása:

A Bíróság ítéletében először is emlékeztet arra, hogy e határozat értelmében megszűnnek az Unió és a Török Köztársaság közötti behozatali vagy kiviteli vámok és azzal azonos hatású díjak. A Bíróság e tekintetben pontosítja, hogy e határozat szabályait a Bíróság által az EUM-Szerződés áruk szabad mozgására vonatkozó rendelkezései vonatkozásában kialakított ítélkezési gyakorlatnak megfelelően kell értelmezni.

Így a Bíróság hangsúlyozza, hogy vámmal azonos hatású adónak minősül minden olyan pénzügyi teher, amelyet egy-

⁴ Az Európai Gazdasági Közösség és Törökország közötti társulás létrehozásáról szóló, egyrészről a Török Köztársaság, másrészről az Európai Gazdasági Közösség tagállamai és a Közösség által 1963. szeptember 12-én Ankarában aláírt, a Közösség nevében az 1963. december 23-i 64/732/EGK tanácsi határozattal megkötött, jóváhagyott és megerősített megállapodás.

⁵ 2 Az EK–Törökország Társulási Tanács vámunió zárószakaszának bevezetéséről szóló, 1995. december 22-i 1/95 határozat.

oldalúan vetnek ki, bármi legyen is az elnevezése, alkalmazásának módja és összege, valamint amely a határ átlépésének tényéből eredően sújtja az árukat, amennyiben az nem minősül a szó szoros értelmében vett vámnak.

Ezt követően a Bíróság megjegyzi, hogy az olyan adó, amelynek vonatkozásában az adóztatandó tényállást az áru fuvarozás képezi, és amelyet nem magára a termékre, hanem a termékkel kapcsolatos szükségszerű tevékenységekre vetnek ki, szintén az áruk szabad mozgásának elvéből eredő követelmények hatálya alá tartozhat. Ezzel összefüggésben a Bíróság megállapítja, hogy az adó összege olyan kritériumoktól függ, amelyek többek között az áruk szállítható mennyiségéhez vagy a rendeltetési helyükhöz kapcsolódnak. Következésképpen a Bíróság megállapítja, hogy jöllehet a vitatott adót nem magukra a termékekre vetik ki, az a magyar határ átlépésekor a Törökországban nyilvántartásba vett tehergépjárművekkel fuvarozott árukat, nem pedig magát a fuvarozási szolgáltatást terheli.

E körülmények között a Bíróság megállapítja, hogy a vitatott adó, amely az árukat kizárólag amiatt terheli, hogy azok átlépték a határt, a Társulási Tanács 1/95 határozatának 4. cikke értelmében vett vámmal azonos hatású díjnak minősül, így az ez utóbbi határozattal nem összegegyeztethető.

3.

Ügyszám: *Az Európai Unió Bírósága 2016. december 21-ei ítélete a C-547/15. sz. ügyben*

Tárgy: Előzetes döntéshozatal – Közösségi Vámkódex – 2913/92/EGK rendelet – 96. cikk – Külső árutovábbítási eljárás – A »fuvarozó« fogalma – Az áru rendeltetési vámhivatalnál történő bemutatásának elmaradása – Felelősség – Az árut a rendeltetési vámhivatal parkolójában a főfuvarozónak átadó, majd ezt az árut a következő útszakasz alkalmával újból átvevő alfuvarozó.

Az ügy:

Egy kínai cég egy olasz cégnek 40 000 USA dollár értékben ruházati cikkeket értékesített, amelyek a szlovéniai Koper kikötőjébe hajón érkeztek meg. Az áru vámkezelésével egy magyar vállalkozás egy szlovén vámügynököt bízott meg, amely a koperi vámhivatalban megindította a vámeljárást, amelynek részeként az árut egy bécsi vámhivatalnál kellett volna bemutatni nyilvántartásban vétel céljából.

Az említett magyar vállalkozás fuvarozói minőségben egy magyar alfuvarozót bízott meg az árunak Koperből Bécsbe, illetve a vámeljárást lefolytatása után Rómába történő szállításával. Az alfuvarozó az árut Bécsbe szállította és ott a vámeljáráshoz szükséges iratokat átadta a fuvarozó képviselőjének, akitől később azt a tájékoztatást kapta, hogy a vámkezelés megtörtént. Ezt követően az alfuvarozó az árut továbbszállította Olaszországba.

A valóságban azonban a kérdéses árut sohasem mutatták be Bécsben vámeljárással, ami miatt a szlovén vámhatóság 11 000 euró összegű vám, áfa és késedelmi kamat megfizetésére kötelezte a szlovén vámügynököt. Ez utóbbi megfizette az említett összeget, amelynek megtérítését most az alfuva-

rozótól kéri a magyar bíróságok előtt, mivel a fuvarozót időközben felszámolták.

Az ügyben eljáró Kúria azt szeretné megtudni az Európai Bíróságtól, hogy a Közösségi Vámkódex értelmében az alfuvarozó köteles-e hitelt érdemlően meggyőződni arról, hogy a fuvarozó az árut vámkezelés céljából ténylegesen bemutatta-e a vámhivatalnál, és ennek elmulasztása esetén – a fuvarozóhoz hasonlóan – felelősséggel tartozik-e a vámkezelés elmaradásából keletkező károkért.

A döntés:

- 1) A 2005. április 13-i 648/2005/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel módosított, a Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló, 1992. október 12-i 2913/92/EGK tanácsi rendelet 96. cikkének (2) bekezdésében meghatározott, az árunak a rendeltetési vámhivatalnál történő sértetlen bemutatására köteles „fuvarozó” fogalmát úgy kell értelmezni, hogy az az alfuvarozót is beleértve minden olyan személyt magában foglal, aki a közösségi külső árutovábbítási eljárás alá vont áru tényleges szállítását lebonyolítja, és aki ezt az árut abban a tudatban vette át, hogy azt ezen eljárás alá vonták.
- 2) A 648/2005 rendelettel módosított, 2913/92 rendelet 96. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló alfuvarozó, aki egyrészt a rendeltetési vámhivatal parkolójában a főfuvarozónak az árut az árutovábbítási okmánnyal együtt átadta, másrészt a következő útszakasz alkalmával ezt az árut újból átvette, csak akkor volt köteles meggyőződni arról, hogy a rendeltetési vámhivatalnál ezt az árut bemutatták-e, és e bemutatás elmaradásáért csak abban az esetben tehető felelőssé, ha az említett áru átvételekor tudta, hogy az árutovábbítási eljárás nem fejeződött be szabályszerűen, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia.

A döntés indokolása:

Ítéletében a Bíróság megállapítja, hogy a Közösségi Vámkódex alapján a jelen ügy körülményei között az alfuvarozó akkor terheli a rábízott árunak a rendeltetési (a bécsi) vámhivatalnál való sértetlen bemutatására vonatkozó kötelezettség, ha ezen árut ténylegesen átvette és birtokolja, valamint tudatában van annak, hogy az áru vámeljárást alatt áll.

Következésképpen az a fuvarozó, aki ezt a birtoklást az árunak valamely másik fuvarozó részére való átadásával átengedi, főszabály szerint mentesül az említett kötelezettség alól, feltéve hogy ennek a másik fuvarozónak tudomása van arról a tényről, hogy ezt az árut vámeljárást alá vonták.

Mindennek alapján a Bíróság kifejti, hogy amennyiben a Kúria által megerősített nyer, hogy a jelen ügyben az alfuvarozó a vámeljáráshoz szükséges iratokat Bécsben átadta a fuvarozó képviselőjének, akitől később azt a tájékoztatást

kapta, hogy a vámkezelés megtörtént, úgy ezen alfuvarozó mentesül a szóban forgó kötelezettség alól. Emellett nem várható el tőle, hogy az áru újbóli átvételekor meggyőződjön arról, hogy azt a bécsi rendeltetési vámhivatalnál szabályszerűen és sértetlenül bemutatták.

A Bíróság végül hangsúlyozza, hogy az alfuvarozó felelőségének kizárására csak akkor kerülhet sor, ha az áru ismételt átvételekor nem tudta, hogy a vámeljárást nem fejeződött be szabályszerűen.

II.

A Kúria döntései:

II. a.)

A Kúria Önkormányzati Tanácsának döntése:⁶

Ügyszám: *Köf.5028/2017/4.*

Tárgy: települési adóról szóló önkormányzati rendelet törvényességi vizsgálata

Vizsgált jogszabály: Alsónémedi Nagyközség Önkormányzata Képviselő-testületének a települési adóról szóló 13/2017. (II. 23.) számú önkormányzati rendelete.

Törvényességi probléma:

A Pest Megyei Kormányhivatal a Kúria Önkormányzati Tanácsánál kezdeményezte Alsónémedi Nagyközség Önkormányzata Képviselő-testületének a települési adóról szóló 13/2017. (II. 3.) számú önkormányzati rendelete (a továbbiakban: Ör.) felülvizsgálatát. A kormányhivatal szerint az Ör. rendelkezései lényegében azt jelentik, hogy a települési adó megfizetésére viszonylag egy szűk adózói csoportot köteleznek, egy olyan csoportot, amely a településen tulajdonnal, vagyoneértékű joggal, önkormányzati lakás bérleti jogával nem rendelkezik, illetve ezen jogokkal rendelkezőknek nem hozzátartozói, nem szállásépület lakói, nem kiskorúak, nem minősülnek tanulónak, regisztrált álláskeresőnek, foglalkoztatásuk nem megoldott és rendszeres pénzellátásban sem részesülnek. A települési adót tehát éppen azoknak a személyeknek kellene megfizetniük, akik vagyoni, vagy jövedelmi viszonyaik alapján szociálisan rászorultnak minősülnek, és akik ellátásának finanszírozására az adó felhasználható a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban: Htv.) rendelkezései alapján.

Az önkormányzat illetékességi területén bevezetett települési adó, illetve az adórendeletben foglalt előírások célja a kormányhivatal szerint nem lehet a káros következmények, negatív hatások csökkentése, az illegális munkavállalás visszaszorítása, nem szolgálhat a településen élő és pontosan meghatározható csoport (vendégmunkások) letelepedésének, életvitelszerű tartózkodásának megakadályozására.

⁶ A döntést BALOGH ZSOLT (kúriai bíró) dolgozta fel.

A helyi önkormányzatoknak a kormányhivatal szerint nincs felhatalmazásuk arra, hogy meghatározott társadalmi csoportot, vagy jól körülhatárolható személyi kört valamely település elhagyására szorítsanak, vagy megnehezítsék a letelepedésüket rendeleteikkel. A rendelet célja ezért alapjogokat korlátoz és sérti az egyenlő bánásmód követelményét.

Az Ör. rendelkezései azon túl, hogy nem felelnek meg az adóztatás céljának, sértik az Alaptörvénynek a szabad mozgás és a tartózkodási hely szabad megválasztásának jogát, ellentétesek az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Etv.) 4. § b) pontjával és a 7. § (1) bekezdésével, a 8. § és a 9. §-ával. Az Ör.-ben foglalt szabályozásnak nincs elfogadható indoka a hatályos jogrendszer alapjogi standardjai szerint.

A döntés:

A Kúria Önkormányzati Tanácsa az Ör. egészét – kihirdetése napjára – visszamenő hatállyal megsemmisítette. A Kúria megállapította, hogy a törvény által tiltott, önkényes különbségtételt valósít meg az adójogi szabályozás, ha a jogalanyok között, teherviselő képességük ellenében határozza meg kötelezettségeik mértékét, igazolható legitim cél nélkül.

A döntés indoka:

Az Ör. háromféleképpen határozza meg a települési adó tárgya és alanyai szempontjából meghatározó jelentőségű életvitelszerű tartózkodás fogalmát.

A 4. § 3. pontja szerint „(é)letvitelszerű tartózkodás: a természetes személy akkor tartózkodik életvitelszerűen az épületben, ha az számára ténylegesen életvitelszerű lakóhelyül szolgál, onnan szervezi életét, ott folytatja az életviteléhez szükséges tevékenységeket (alvás, evés, tisztálkodás stb.) és közüzemi szolgáltatásokat vesz igénybe annak kapcsán”.

A 4. § 4. pontja szerint „(v)élelmezett életvitelszerű tartózkodás: az Önkormányzat illetékességi területén lakcímet létesítő személy lakcímen tartózkodását ellenkező bizonyításig életvitelszerű ott lakásnak kell tekinteni”.

Ugyanott szereplően az is vélelmezett életvitelszerű tartózkodás, ha a természetes személy „más település közigazgatási területén lakó- vagy tartózkodási helyet létesít vagy amennyiben adóhatósági eljárás, ellenőrzés során a lakó- vagy tartózkodási hellyel nem rendelkező természetes személy életvitelszerű tartózkodása az épületben megállapítást nyer”.

A Kúria szerint ez nem három különböző fogalom, hanem egy rendkívül célzott meghatározás, amennyiben az életvitelszerű tartózkodás külön-külön az életvitelszerű lakóhelyet (azaz lakcímet), lakcímen tartózkodást (azaz tartózkodási helyet) és fizikai értelemben vett tartózkodást (lakcím és tartózkodási hely hiányában is az otlétet) egyaránt magában foglalja.

A Kúria tehát osztotta a kormányhivatal álláspontját, hogy az adóalanyi kör meghatározása rendkívül célzott. Egy va-

gyonnal és vagyoni joggal nem rendelkező, azt hozzátartozói kapcsolat révén sem élvező, de a településen lakó, lényeges körülményeivel leírható, társadalmi (közösségi) csoportról van szó az Ör. meghatározása által.

A Kúria szerint a kormányhivatal helyesen hívta föl ezzel összefüggésben az Etv.-t, melynek 4. § b) pontja szerint hatálya kiterjed a helyi önkormányzatokra és azok szerveire jogviszonyaik létesítése során, jogviszonyaikban, eljárásaik és intézkedéseik körében. Az Etv. 8. §-a a közvetlen, a 9. §-a a közvetett hátrányos megkülönböztetés fogalmait határozza meg.

A települési adó a közteherviselés egyik formája. Magyarország Alaptörvénye XXX. cikk (1) bekezdése szerint teherbíró képességének, illetve gazdaságban való részvételének megfelelően mindenki hozzájárul a közös szükségletek fedezéséhez. A Htv. 1/A. § (5) bekezdése szerint a települési adóból származó bevételből közös szükségletként fejlesztési célok, valamint a települési önkormányzat képviselő-testületének hatáskörébe tartozó szociális ellátások elégíthetők ki. Ez tehát a legitim cél, ami a szabályozások során megkülönböztetés alapjaként elfogadható.

Jelen esetben azonban az Ör. 8. § (2)–(3) bekezdéséből, valamint 9. § (4) bekezdéséből, mely utóbbi az adóbeszedésre kötelezett vagyoni jogi jogosultra tételes naprakész nyilvántartási kötelezettséget ró, egyértelműen következik, hogy az adó célja elsődlegesen közrendészeti célú. Alátámasztja ezt a megállapítást egyébként Alsónémedi Polgármesteri Hivatala 2017. február 15-ei keltezésű előterjesztése a települési adóról szóló új rendelet elfogadására szólóan, amelynek részeként az előzetes hatásvizsgálat társadalmi hatásként „közbiztonság, közegészségügy helyzetének javulása” szerepel, amely körülményt az indítványozó is szóvá teszi. A Kúria szerint bár a hatásvizsgálatnak nincs kötelező ereje, de a vizsgálni kért települési adóról szóló Ör. tartalmából is ez következik.

A Kúria véleménye szerint közteherviselésre irányuló jogi szabályozásnak közrendészeti és közbiztonsági célra történő felhasználása – az Ör.-ben meghatározott módon – nem lehet legitim cél, ezért nem lehet jogalanyok közötti jogszerű megkülönböztetés indoka. Az az alap továbbá, ami szerint a településen való lakás tekintetében különbséget lehet tenni jogalanyok között kötelezettségeik mértékét illetően tekintet nélkül teherviselő képességükre, sőt éppenséggel annak ellenében, önkényesnek minősíthető.

A közteherviselés alkotmányos fogalma elsősorban adójogviszonyokban testesül meg, melyeknek rendeltetése nem az, hogy a közrendvédelemhez kapcsolódó garanciákat és jogvédelmi biztosítékokat érvényre juttassák. Súlyosan aggályos például, ha adóbeszedési kötelezettség keretében, annak címén állampolgárok tartózkodásáról napi nyilvántartást kell vezetni, miként az Ör. 9. § (4) bekezdése rendeli és az Ör. melléklete szerinti bevallási nyomtatvány mutatja.

A Kúria megállapította, hogy az Ör. úgy tesz különbséget a jogalanyok csoportjai között, hogy a megállapított adójogviszony rendeltetése nem legitim. Az Ör. szabályozása ezért – többek között – az Etv. 9. §-a szerinti tiltott közvetett hátrányos megkülönböztetésnek is minősül.

II. b.)

A Kúria, mint felülvizsgálati bíróság döntése:⁷

Az ügy száma: *Kfv.IV.35.013/2017/4.*

A per tárgya:

EMVA-támogatás felhasználásának jogszerűsége

A felperes az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a kertészet korszerűsítéséhez nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 103/2011. (XI. 8.) VM rendelet (a továbbiakban: támogatási rendelet) alapján 2012. január 5. napján támogatási kérelmet nyújtott be a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalhoz x. hrsz.-ú ingatlanon megvalósítandó, a kiírás szerint ULO technológiával működő hűtőház megépítésére.

A támogatási kérelemnek a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Vidékfejlesztési Támogatások Igazgatósága (a továbbiakban: Elsőfokú hatóság) 2012. július 12. napján hozott határozatával részben helyt adott, abban 85 768 743 Ft elszámolható kiadást állapított meg, amely alapján – 35%-os támogatási intenzitást figyelembe véve – 30 019 060 Ft kötelezettségvállalási összegről (azaz a felperes részére megállapított támogatási összegről) döntött.

A felperes támogatási határozathoz kapcsolódóan 2012. december 31. napján, 2013. május 31. napján, 2013. november 9. napján és 2014. május 25. napján kifizetési kérelmet nyújtott be.

Az Elsőfokú hatóság a felperes 2012. december 31.-ei kifizetési kérelmének, illetve 2013. május 31.-ei kérelmének, valamint 2013. november 9.-ei kérelmének helyt adott és határozatában 9 852 500 Ft, illetve 8 977 125 Ft, illetve további 5 185 623 Ft támogatási összeg kifizetését rendelte el.

A felperes 2014. május 25. napján nyújtotta be utolsó (4.) kifizetési kérelmét, amellyel összefüggésben az MVH ellenőrei 2014. szeptember 3. napján helyszíni ellenőrzést tartottak, amelyről helyszíni ellenőrzési jegyzőkönyv készült. Az ellenőrzés alapján kiderült, hogy a megvalósított hűtőház nem az ULO technológia alapú hűtőház.

A helyszíni ellenőrzés alapján az Elsőfokú hatóság 2014. november 19. napján kelt határozatában megállapította, hogy a felperes az intézkedésben jogosulatlanul vett részt tekintettel arra, hogy nem ULO technológiás hűtőház megvalósulására került sor. Ezért mindhárom, a kifizetési kérelemnek helyt adó határozatát visszavonta és a felperest összesen kamatokkal növelten 25 639 308 Ft visszafizetésére kötelezte.

Az Elsőfokú hatóság egyúttal a támogatási határozatot visszavonta, továbbá megállapította, hogy a felperes támogatási jogosultsága a határozat jogerőre emelkedésével megszűnik.

Az Elsőfokú hatóság megállapította, hogy a felperes a támogatási határozat alapján fennálló beruházási kötelezettségének nem a támogatási kérelemhez benyújtott építési engedély és tervdokumentáció szerint tett eleget. Megállapította, hogy a felperes által megvalósított hűtőház besorolható a Támogatási rendeletben meghatározott egyéb, az új építésű hűtőházakhoz

rendelt tevékenységek valamelyikébe. Nem lehet azonban tekinteni a Támogatási rendelet 1. § (1) bekezdés 3. pontjában, Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap társfinanszírozásában megvalósuló támogatások igénybevételének általános szabályairól szóló 23/2007. (IV. 17.) FVM rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 28/B. § (1) bekezdésének *eb*) pontjában, valamint a mezőgazdasági agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007. évi XVII. törvény (a továbbiakban: MVH Eljárási tv.) 69. § (1) bekezdés *e*) pontjában foglalt rendelkezésektől, amelyek értelmében a támogatás alapjaként meghatározott 21061 tevékenységi kóddal (A01 hivatkozási azonosítóval) azonosított „Új építésű hűtőházak, hűtőtárolók, Hűtőház 150-1500 m³ hűtött légkör között, Normál hőmérsékletű tároló, ULO technológiával” megnevezésű, 70 000 Ft/hűtött légköbméter elszámolható kiadás felső határral rendelkező beruházás a támogatási kérelem benyújtására nyitva álló határidőn túl nem módosítható.

Az Elsőfokú hatóság szerint így a fentiek alapján az A01 hivatkozási azonosítóhoz rendelt beruházás nem támogatható, arra vonatkozó elszámolási kiadás nem fogadható el. Megállapította, hogy a felperes benyújtott kifizetési kérelmei alapján – az A01 kiadási tételazonosítóra elszámolt kiadások nélkül – 42 086 018 Ft elszámolható kiadással számolt el, amely a 1474950145 iratazonosító számon nyilvántartott támogatási határozatban jóváhagyott 85 768 743 Ft elszámolható kiadás 49,0691%-a, amely nem éri el a Vhr. 20. § (4) bekezdése szerint meghatározott 80%-os elszámolási arányt, azonban alkalmazandó rá a Vhr. 35. § (10) bekezdésének második fordulója, mivel a támogatási határozattal jóváhagyott elszámolható kiadások 50%-át sem teljesíti. Az elsőfokú hatóság az idézett jogszabályi rendelkezések, illetve az utolsó kifizetési kérelemmel összefüggésben elvégzett helyszíni ellenőrzés megállapítására alapozva megállapította, hogy a felperes az intézkedésben jogosulatlanul vett részt.

Az Elsőfokú hatóság a fentiek mellett 2014. december 1. napján kelt határozatával a felperesnek kertészet korszerűsítése jogcímen 2014. május 25. napján előterjesztett kifizetési kérelmét elutasította. E határozat meghozatalának az alapját a Vhr. 35. § (1) bekezdése képezte, amely szerint az MVH Eljárási tv. 20. § (4) bekezdésében foglalt előírás megsértése esetén – amennyiben kifizetési kérelme alapján eljárással van folyamatban, úgy a kérelmet határozattal elutasítja – külön határozatban a támogatási határozatát visszavonja, ezzel egyidejűleg megállapítja, hogy az ügyfél támogatáshoz való jogosultsága intézkedésben való jogosulatlan részvétel miatt megszűnik, továbbá az ügyfél által igénybe vett támogatás jogosulatlanul igénybe vett támogatásnak minősül.

A felperes az alperes mindkét határozatával szemben is fellebbezést nyújtott be. E fellebbezésekben a mellett érvelt, hogy a pályázat idején nem volt a maga részéről teljesen tisztában az új technológiával működő hűtőház sajátosságaival. A pályázatot szakemberekkel, építőtervezővel, kivitelezést végző vállalkozók segítségével állította össze. Azon kívül a pályázat elbírálásakor az új technológiához szükséges gépkódokat helytelenül határozták meg, tulajdonképpen már a pályázatok elbírálásakor már fel kellett volna ismernie az elbírálónak, hogy ez a fajta ismerete hiányzik.

⁷A döntést DARÁK PÉTER (a Kúria elnöke) szerkesztette

A jogorvoslati eljárás során az alperes határozatában megállapította, hogy a felperes a támogatási határozat alapján fennálló beruházási kötelezettségének nem a támogatási kérelemhez benyújtott építési engedély és tervdokumentáció szerint tett eleget, így a Támogatási rendelet 9. § (1) bekezdésében foglaltaknak van helye. A fentiek alapján az A01 hivatkozási azonosítóhoz rendelt beruházás nem támogatható és az annak vonatkozásában elszámolni kívánt kiadás nem fogadható el. Erre tekintettel az elsőfokú hatóság jogszerűen állapította meg határozatában, hogy a felperes támogatáshoz való jogosultsága intézkedésben való jogosulatlan részvétel miatt megszűnik, továbbá a felperes által igénybe vett támogatás jogosulatlanul igénybe vett támogatásnak minősül. Az alperes határozatában hangsúlyozta, hogy a beruházási típusú jogcímek, vagyis jelen jogcím esetében sem kell a hatóságnak vizsgálnia az ügyfelek jó-, vagy rosszhiszeműségét, illetve azt, hogy a kötelezettség nem-teljesítése az ügyfélnek felróható-e vagy sem, vagyis az elsőfokú hatóságnak a Vhr. 20. § (4) bekezdésében foglaltak megsértése esetén akkor is alkalmazni kell a Vhr. 35. § (1) bekezdését, ha a felperes ügyfél adott esetben – állítása szerint – jóhiszeműen járt el, illetve kötelezettség-teljesítésének elmaradása neki fel nem róható. Mindezek alapján a felperes fellebbezése alapján eljáró alperesi hatóság 2015. december 7. napján kelt határozatával, valamint 2015. november 17. napján kelt határozatával az elsőfokú határozatokat helybenhagyta.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése:

Az alperesi hatóság a fenti két másodfokú határozattal szemben egyazon okiratban foglalt keresetlevelet nyújtott be, amelyben kérte az alperes által hozott határozatok hatályon kívül helyezését és az alperes új eljárás lefolytatására kötelezését.

Előadta, hogy az alperes eljárása során megsértette a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) eljárási alapelveit. Nem tisztázta a tényállást kellő alaposítással, nem értékelte a bizonyítékokat kellő súllyal. Nem tárta fel különösen azt, hogy a pályázat elbírálása során nem vették észre, hogy olyan gépkódok lettek megjelölve, amik önmagukban nem elégítik ki az új technológiát, tehát álláspontja szerint az alperes mulasztott, mert tévedett. Vitatta ugyanakkor a beruházási összeg meghatározását is. Amennyiben a hatóság az A01 tételekből figyelembe veszi az épület megvalósításához szükséges tételeket (pl. E5 Fém- és könnyű épületszerkezet szerelése, elszámolható nettó kiadás 10 764 877 Ft), akkor az jóval meghaladja a Vhr.-ben előírt 50%-os arányt.

Az alperes ellenkérelmében a felperes keresetének az elutasítását kérte. Egyidejűleg kérte a két alperesi közigazgatási határozat alapján indult perek egyesítését a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 149. § (2) bekezdése alapján, mivel azok egymással szoros összefüggést mutattak. Kifejtette, hogy az A01 azonosíthatóhoz rendelt beruházás nem volt támogatható, így az e vonatkozásban elszámolni kívánt kiadás nem volt elfogadható. A felperesi teljesítés mértéke pedig nem érte el a Vhr. 20. §

(4) bekezdésében előírt mértéket, ezért a Támogatási rendelet 9. § (1) bekezdése szerinti következmény alkalmazásának volt helye. A hatóságnak minderre figyelemmel a Vhr. 35. § (1) bekezdése szerint kellett eljárnia, és mivel a kifizetési kérelem alapján eljárás volt folyamatban, úgy a kérelmet határozattal el kellett utasítania.

A felperesi jogi képviselő a 2016. június 23-án tartott bírósági tárgyaláson pontosította a kereseti kérelmét. Álláspontja szerint a Ket. 1. § (2) bekezdése, 2. § (2) bekezdése, illetve 4. § (1) bekezdésére került sor. Hivatkozott továbbá arra, hogy az elsőfokú határozattal szemben benyújtott fellebbezése beadásához képest közel egy évvel később került sor a másodfokú határozatok meghozatalára. Hivatkozott ezen kívül az MVH Eljárási tv. 3. §-ában foglalt alapelvei rendelkezések megsértésére.

Az elsőfokú ítélet:

A Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2016. október 25. napján kelt ítéletében a felperes keresetét megalapozatlannak minősítette. A két ügyet egyesítette. Megállapította, hogy a felperes a támogatási határozat alapján fennálló beruházási kötelezettségének nem a támogatási kérelemben benyújtott építési engedély és tervdokumentáció szerint tett eleget, ezért a Támogatási rendelet 9. § (1) bekezdésében foglaltak alapján a hatóság jogszerűen állapította meg, hogy a felperes az intézkedésben jogosulatlanul vett részt. A bíróság megállapítása szerint a Támogatási rendelet 5. § (2) bekezdés a) pontja a 2. mellékletben kötelező építészeti, műszaki tartalomként meghatározott építést, épületgépészet és technológia kialakítását, továbbá a meglévő épületek felújítását és korszerűsítését tekinti elszámolható kiadásnak. Mivel nem új technológiás hűtőház megvalósítására került sor, ezért a bíróság álláspontja szerint a 21061 tevékenységi kóddal ellátott A01 hivatkozási azonosíthatóhoz rendelt beruházás nem támogatható. Ezen az alapon a bíróság álláspontja szerint az eljáró hatóság jogszerűen jutott arra a megállapításra, hogy a felperes a benyújtott kifizetési kérelmei alapján – az A01 kiadási tételazonosítóra elszámolt kiadások nélkül – 42 086 018 Ft elszámolható kiadással számolt el, amely a 1474950145 iktatószámmon nyilvántartott támogatási határozatban jóváhagyott 85 768 743 Ft elszámolható kiadás 49,0691 %-a, amely nem éri el a Vhr. 20. § (4) bekezdése alapján meghatározott 80%-os elszámolási arányt, azonban alkalmazandó rá a Vhr. 35. § (10) bekezdésének második fordulója, mivel a támogatási határozattal jóváhagyott elszámolható kiadások 50%-át sem teljesíti. Mindezek alapján a bíróság álláspontja szerint a hatóság jogszerűen kötelezte a felperest a részére kifizetett támogatási összeg kamataival megemelten történő visszafizetésére.

Az a körülmény, hogy a felperes a pályázati kérelmét jóváhagyott támogatási határozat 1. sz. mellékletében nem került beépítésre az ULO technológia kiépítéséhez szükséges gépkód, nem mentesíti a felperest az alól, hogy ULO technológiás hűtőház felépítését kellett volna megvalósítania, így tehát az A01 hivatkozási azonosíthatókat az elszámolható kiadások körében nem lehetett figyelembe venni.

A bíróság álláspontja szerint az alperesi hatóság jogszerűen járt el, így a Ket. hivatkozott szakaszait nem sértette meg, olyan eljárási szabálysértés nem történt, amely az ügy érdemének elbírálására kihatással lett volna. A bíróság ugyanezt mondta a határozatban szereplő téves jogszabályi hivatkozásról, amelyet elírásnak minősített, és ami az ügy érdemére kihatással nem volt.

A fentiek alapján a bíróság a felperes keresetét mindkét határozat vonatkozásában elutasította.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem:

A felülvizsgálati kérelmet a felperes terjesztett elő hivatkozással a Ket. 1. § (2) bekezdése és 2. § (2) bekezdése megsértésére. Szerinte a hatóság nem szakszerűen járt el és nem vette figyelembe az ügyfélegyenlőséget sem döntései során és erre a bíróság sem volt figyelemmel. Kifogásolta, hogy a pályázatát úgy fogadták el, hogy az ULO technológiára való hivatkozások és kódok nem megfelelőek voltak, tehát szakszerűtlen módon döntöttek.

Másik hivatkozása a Pp. 336/A. § (2) bekezdésére vonatkozik, amely szerint a tényállás felderítése és valóságának bizonyítása nem megfelelően történt meg. A bíróság nem folytatott le bizonyítást a tekintetben, hogy nem a pályázati kiírásban megfelelő ULO technológiának eleget tevő hűtési technológia került megjelölésre a pályázatban. A bírósági eljárás során ilyen bizonyítás nem folyt és nem ajánlott fel ilyet az alperes sem.

Az alperes érdemi ellenkérelmet nem nyújtott be.

A Kúria döntése és jogi indokai:

A felülvizsgálati kérelem részben alapos.

A Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 275. §-a szerint a felülvizsgálati eljárásban a Kúria a jogerős határozatot a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja. Jogszabálysértés esetén van lehetőség az eljárást lefolytató bíróság döntésének hatályon kívül helyezésére vagy megváltoztatására.

Jelen ügyben a felperes felülvizsgálati kérelme két tárgyra irányult. Az egyik szerint az elfogadott pályázat ULO technológia megvalósítására irányult, de ahhoz nem megfelelő szakmai követelményeket határoztak meg, és ez a pályázat elfogadójának felelősége, nem pedig a kedvezményezetté. Másfelől a felperes kifogásolta, hogy e kérdés vonatkozásában az elsőfokú bíróság bizonyítást nem folytatott le, a tényállást nem derítette föl kellőképpen.

Az ügyben tehát a felülvizsgálat során döntő jelentőségű a pályázatról való döntés megítélése a jogszabályoknak való megfelelésség szempontjából.

A támogatási határozat alapján a kertészet korszerűsítése jogcímen jóváhagyott támogatási kérelemben foglalt ULO technológiával működő hűtőház megépítésére az elsőfokú bíróság által megállapított tényállása szerint a határozat nem biztosította a teljes támogatási fedezetet azáltal, hogy az ULO technológia tényleges alkalmazásához szükséges gépek

és berendezések a jóváhagyott költségvetésben szereplő gépkód-listában nem szerepelnek teljes körűen.

Az építési engedélyezés dokumentációja ULO-technológias hűtőház megvalósítására szól, azonban a Kúria észlelése szerint az építési engedély sajátossága folytán alapvetően ez építési-műszaki és nem technológiai-műszaki jellegű kérdés.

A Kúria szerint az alapul fekvő támogatási rendelet támogatási logikája és annak menete ezzel összefüggésben a következő. A támogatási rendelet 6. fejezete (7. §-a) tartalmazza, utalva a 3. számú mellékletre az értékelés szempontjait, amelyek alapján sorrendet kell meghatározni. Megállapítható, hogy az értékelés a támogatás prioritásainak való megfelelés megállapítására irányul. Részei ennek a szakmai szempontok (A-rész), a horizontális szempontok (B-rész), a pénzügyi terv (C-rész) és az üzleti terv (D-rész). A benyújtani kért dokumentáció vélelmezhetően az e szempontoknak való megfelelés vizsgálatát szolgálja. Mindezek alapján jellemzően ágazat- és üzletpolitikai szempontokat kell mérlegelnie a döntéshozónak.

E „szempont-orientációból” következik, hogy a dokumentáció részletessége ellenére sem kell, hogy mindenre kiterjedő legyen. Rendeltetése ennek nyilvánvalóan az, hogy az elbírálás szempontjait segítse. A támogatási rendelet 2. fejezete (2. §-a) tartalmazza a vissza nem térítendő támogatás célterületeit.

Az összes szabályos műszaki paramétert tehát elvileg sem kell magában foglalnia a támogatási döntésnek, elegendő azt, ami az előnyben részesített szempontok érvényesülését elősegíti. A műszaki követelmények kontrolljára ott az építési és a használatba vételi eljárás, miként annak lefolytatása jelen ügy kapcsán is történt. A támogatás eleve nem feltétlenül teljes körű. Az összes releváns gépelem föltüntetése a határozatban (mellékletében) tehát a hatóságok részéről nem feltétlen kötelezettség. Kétségtől logikus lenne ugyanakkor, hogy egy részletes dokumentáció, ha nem is a teljes, de a lényeges elemekre kiterjedjen a pályázati cél adott tárgyának tartalmát illetően.

A pályázó érdeklősége és ennyiben felelősége azonban szintén megáll, hiszen tőle ugyancsak elvárható a pályázati célnak megfelelő költségterv elkészítése és benyújtása, egyáltalán az általa elérni kívánt támogatás céljának megismerése és részleteinek feltárása, másképp hogyan is lenne elvárható tőle a sikeres megvalósítás.

Jelen ügyben a felperes mint a pályázati célt megvalósító vállalkozó arra hivatkozott az eljárás során többször is, így az elsőfokú határozat 2014. december 18-án kelt fellebbezésének a második oldal második bekezdésében, hogy mezőgazdasági szakemberként a hűtéstechnikai gépkódokat nem ismeri, ebben laikus. A költségvetést pályázatról készítette, de a költségvetési tervből jelentős költségigényű gépek ehhez a technológiához kimaradtak. Emiatt azonban a pályázat elbírálót is okolja, akiknek álláspontja szerint észre kellett volna venniük a hibát.

A Kúria szerint ez az okfejtés hibás. A pályázat elfogadásának nem okvetlenül feltétele az építési engedélyezési tervdokumentáción túlmenően a teljes műszaki leírás megléte. Ugyanakkor a kedvezményezetttről okkal feltételezhető, hogy tudja, mire, jelen esetben milyen technológia megvalósítására vállalkozik, és nem csak az utólagos ellenőrzés során észleli, valójában mást valósított meg, mint ami a pályázati

cél volt. Üzleti szempontból nézve is nehezen képzelhető el egy ilyen véletlen, hiszen az eltérés jelen ügyben plusz kb. 14 millió forint, a megítélt támogatási összeg közel felével megegyező tétel. Ezt támasztja alá a 2014. december 15-én kelt kivitelezői nyilatkozat, amelyet a hűtőházat megvalósító vállalkozó tett, az ULO-technológia megvalósíthatóságához még szükséges berendezések listájáról.

A pályázati dokumentáció üzleti tervi anyagában, amelyik x vonalkódon szerepel, V. Fejlesztés bemutatása című fejezetében V.5. pont alatt a felperes „a beruházás levezényléséért” felelős személyként van megadva, akinek mezőgazdasági gépész üzemmérnöki végzettsége, a téren 21 év szakmai tapasztalata van, továbbá a termelőszövetkezetekben végzett korábbi munkája során részt vett hűtőtechnológia kiépítésében. Mivel az ULO-technológia a tartósítás érdekében a levegő oxigén és szén-dioxid tartalmának megváltoztatásával jár, a szükséges berendezések léte és be- vagy be nem állítása szembevetendő. Ugyanez mondható anyagi értelemben az említett eszközigény miatt. A Kúria szerint mindenképpen a felperes önhibájának tekinthető, ha ezek a beruházási és gazdálkodási szempontból szembevetendő jelenségek előtte ilyen vagy olyan okból rejtve maradtak mindaddig, amíg arra az ellenőrzés során az alperes megbízásából rá nem mutattak.

A Kúria szerint a támogatási határozatban az elfogadott kiadási tételek között a technológia összes gépelemének föl nem tüntetése az előbbieket szerint nem lenne olyan kardinális hiba, ami az ügy elbírálását, azaz a teljesítés megítélését érdemben befolyásolja. Teljes műszaki megfelelésre egyedül a pályázati feltételek alapján ugyanis nem kell törekednie a kiírónak a támogatási rendelet alapján, továbbá a támogatási intenzitás eleve nem 100%-os volt.

Másfelől viszont ha a pályázati célhoz rendelt támogatási feltételek nem teljes körűek, akkor a kifizetési igény jogosságának elbírálása sem alapulhat a teljes körűség elvén, vagyis azon, hogy ha az adott beruházás egésze nem teljesen cél szerint valósult meg, akkor a külön nevesített és megvalósított részelemek sem számolhatók el. A pályázati támogatási logika így sérülne: ha nem tartalmazza a támogatási határozat tételesen a megvalósítandó adott célfajta jellemző elemeit, akkor egy fel sem tüntetett elem hiánya miatt miért kelle-e eltekinteni az ezzel szemben viszont kifejezetten feltüntetett tételek teljesítésétől? Miközben tehát jogos az alperesi azon igény, hogy a pályázati célelem kompletten valósuljon meg, mégis ha maga mulasztott a követelmények ekként való hiányos meghatározásával, akkor részleges meg nem felelés esetén a részteljesítéstől nem tekinthet el. Következmény továbbá ebből, hogy csakis az előre megadott és részteljesítéssel érintett tételek beszámításával figyelembe vett, arányos jogkövetkezményeket alkalmazhatja, nem pedig differenciálatlanul, azokra tekintet nélkül a nem teljesítés szankcióját.

Mindebből következően az alperes jogszerűen állapította meg a támogatási cél meg nem valósítását az új technológiás hűtőház vonatkozásában, ugyanakkor – figyelemmel a támogatási határozatában szereplő költségvetési kiadási tételek a támogatási célhoz képest nem teljes körű tartalmára – nem mellőzhette volna erre hivatkozással a tényleges A01 kiadási tételazonosító szerint elszámolt kiadások körét. Mindennek pedig az ad különös jelentőséget, hogy akkor a teljesítési szint

és alkalmazandó jogkövetkezmény típusa változhat a Vhr. 35. §-a szerint.

Az ULO-technológia beépítésének elmaradásához vezető hiányosságoknak a terhét a hivatkozott jogszabályok alapján tehát nem lehet kizárólagosan az alperes hatósága felelősségi körébe utalni, vagyis az alperes magatartása jelentős részben jogszerű volt. Hasonlóképpen a bíróság erre vonatkozó megítélése is. Ugyanakkor az alperesi felelősség az elszámolás tekintetében megáll. Ha egyszer a pályázat elfogadásakor a technológiai beruházást bizonyíthatóan nem tekintette egységnek, akkor a támogatás elszámolásakor sem alapíthat ennek ellenkezőjére igényt.

Mindezekre tekintettel a Kúria a Közigazgatási és Munkügyi Bíróság felülvizsgálati kérelemmel támadott ítéletét a Pp. 275. § (4) bekezdése alkalmazásával részben hatályon kívül helyezte a következők szerint. Az alperes visszafizetési kötelezettséget megállapító határozatát – az elsőfokú határozatra is kiterjedően – hatályon kívül helyezi, és e határozat tekintetében az elsőfokú közigazgatási szervet új eljárásra és új határozat hozatalára kötelezi. Az új eljárásra a Kúria azt az utasítást adja, hogy az A1 azonosítóval ellátott, megvalósított tételeket el kell számolni.

Egyebekben a Kúria az elsőfokú bíróság ítéletét és a közigazgatási szerv határozatait hatályukban fenntartja.

A döntés elvi tartalma:

Mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatások körében, ha a közigazgatási szerv a támogatási határozatában mellőzte a releváns megvalósítandó tételek meghatározását, akkor a teljesítés részlegesen meg nem felelő volta esetén az általa tett előírás szerinti teljesítések igazolásától sem tekinthet el, továbbá csak a teljesítés részleges voltának megfelelő, arányos jogkövetkezményeket alkalmazhatja.

Alkalmazott jogszabályok:

103/2011. (XI. 8.) VM rendelet; 23/2007. (IV. 17.) FVM rendelet 20. § (4) bekezdés, 35. § (1) bekezdés; 2007. évi XVII. törvény; 1952. évi III. törvény 275. § (4) bekezdése

III.

Az Alkotmánybíróság döntése:⁸

Ügyszám: 23/2017. (X. 10.) AB határozat (belső ügyszám: III/1378/2017.)

Tárgy: a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény 80. § (3) bekezdés „megállapítása, vagy annak” szövegrésze alkotmányossági vizsgálata (vízvezeték nyomvonala miatt fennálló szolgalmi jog megállapítása)

⁸ A döntést SZABÓ ANNAMÁRIA ESZTER (Alkotmánybíróság, tanácsadó) dolgozta fel.

Alkotmányossági probléma:

A Gyulai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság bírása felfüggesztette az előtte folyamatban levő, vízvezetési szolgálat fennállását megállapító határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított pert, és indítvánnyal az Alkotmánybíróságtól kérte a perben alkalmazandó a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény (a továbbiakban: Vksztv.) 80. § (3) bekezdés „megállapítása, vagy annak” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Indítványozta továbbá a támadott fordulat alkalmazásának az előtt folyamatban levő ügyben történő kizárását. Az ügyben eljáró bíróság (indítványozó) hivatkozott arra, hogy a támadott rendelkezés ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, I. cikk (3) bekezdésével, valamint XIII. cikk (1) és (2) bekezdésével.

Az alapügy lényege:

A per felperesének szülei 2000-ben vásároltak egy kert csatorna besorolású ingatlan Békéscsabán, ami 2013-ban ajándékozás jogcímen került át felperes tulajdonába. 2016-ban Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzata kérte az illetékes első fokú vízügyi hatóságot (Békés Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság), hogy 21 ingatlanra állapítsa meg a hatóság vízvezetési szolgálat fennállását. A Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság első fokú határozatával megállapította a szolgálat fennállását az önkormányzat javára. E döntés ellen a felperes fellebbezéssel élt, ám a második fokú hatóság (BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság) az első fokú döntést helybenhagyta. A Vksztv. rendelkezései alapján a hatóságnak nincs mérlegelési jogköre, nem vehette figyelembe, hogy a szolgálati jog megállapítása milyen hatással lesz az érintett ingatlanok értékére vagy használhatóságára. A közigazgatási perben az felperes előadta, hogy az ingatlanon teljes terjedelmében fut végig a városi vízvezeték (az 1443 m²-es ingatlanból 511 m²-t érint, az ingatlan több mint egyharmadát) az ingatlan közepén, így az rendeltetészerű használatra alkalmatlanná vált, és ennek következtében nem is értékesíthető, azaz összességében az ingatlan ezáltal elértéktelenedett. Nincs összhang a Vsztv. és a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Vgtrv.) 20. § (4) bekezdése között, utóbbi szerint ugyanis kártalanításra, de akár az ingatlan kisajátításának indítványozására is lehetősége lenne. A bíróság mindezek alapján úgy ítélte meg, hogy a kártalanítást kizáró Vsztv. 80. § (3) bekezdése Alaptörvény ellenes, szükségtelenül zárja ki ugyanis (bírói mérlegelés biztosítása nélkül) a szolgálati jog utólagos megállapítása esetén a kártalanítás lehetőségét, ráadásul a konkrét ügyben a tulajdon rendeltetészerű használatra alkalmatlanná vált, hiszen a vezeték védősávjára nem lehet építkezni.

A döntés:

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény 80. § (3) bekezdés „megállapítása, vagy annak” szövegrésze – az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése által biztosított tulajdonhoz való jog sérelme okán – alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisítette. Az alaptörvény-ellenessé nyilvánított és megsemmisített szövegrész nem alkalmazható a Gyulai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt 7.K.27.025/2017/15. szám alatt folyamatban levő ügyben, valamint a folyamatban levő más ügyekben.

A döntés indokolása:

Az indítványban foglaltakhoz hasonlóan a határozat indokolása a 34/2015. (XII. 9.) AB határozatra (a továbbiakban: földgáz vezetékes határozat) épít. Valóban hasonló a két ügy alapproblémája: a vezetékekhez kapcsolódó védőövezetre vonatkozó szolgálati jog utólagos megállapítása és ehhez kapcsolódó kártérítési igény. A földgáz vezetékes ügyben mondta azt az Alkotmánybíróság (előadó alkotmánybíró: Kiss László), hogy azokban az ügyekben, amelyekben később kerül sor a szolgálati jog bejegyzésére, az alaphatározat valójában alapításnak minősül és így a kártalanítási lehetőséget itt kell biztosítani, hiszen korábban az érintett tulajdonos nem is tudott, tudhatott a szolgálati jog létezéséről, így kártalanítási igényel sem élhetett.

Ebben az ügyben döntött úgy az Alkotmánybíróság, hogy „nem felel meg az alkotmányos tulajdonkorlátozás arányosságai mércéjének a Bnytv. 50/D. § (3) bekezdésének az a rendelkezése, amely az ingatlan tulajdonosának tulajdonát oly módon korlátozza, terheli meg egyoldalúan, hogy az semmiféle értékgaranciával nem párosul. Ezért az Alkotmánybíróság az ingatlan tulajdonosának kártalanítási igényére vonatkozó kifejezett tiltást tartalmazó törvényi rendelkezést alaptörvény-ellenesnek minősítette, és a megdönthetetlen vélelemmel (mely szerint a tulajdonos kártalanítása már korábban megtörtént) szemben megnyitotta a kártalanítási igény érvényesíthetőségének lehetőségét a Bnytv. 50. § (2) bekezdése szerinti esetekben, ahol a szolgálati jog ingatlan-nyilvántartási bejegyzésére a szolgálati jog hatósági határozatba foglalás hiányában nem kerülhetett sor. Felhívja a figyelmet azonban az Alkotmánybíróság arra, hogy ez a kártalanítási igény nem szolgál jogcímmül kétszeres kártalanítási igény érvényesítésére, azaz a vezetékesnek bírósági eljárás keretében lehetősége van bizonyítani, hogy a szolgálati jog alapítására figyelemmel keletkezett kártalanítást az ingatlanra nézve valamelyik (akár a korábbi) tulajdonos már érvényesítette, ugyanis ez esetben kártalanítás a szolgálati jog alapítása alapján a tulajdonosnak kétszeresen nem jár.”